

Ν. Κ. ΛΟΥΡΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ

ΣΩΤΗΡΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΙ ΜΕ ΦΟΥΣΤΑΝΙΑ

(Συνέχεια από προηγούμενο)

Ἐπιπλέον, τὸ βιβλίο τῆς Siegemundin περιέχει τόση πρακτικὴ σοφία καὶ ἐμπειρὲς γνώσεις, ὥστε ν' ἀποσπᾶ καὶ σήμερα τὸ θαυμασμό. Σ' αὐτὴ τὴν ἐξαιρετικὴν γυναῖκα ἀφείλεται καὶ ἡ ραγδαία ἴδρυσι Σχολῶν Μαιῶν στὴ Γερμανία, τὴν Αὐστρία, τὴν Ἀγγλία καὶ τὴ Γαλλία τὸν ἐπόμενον 18ο αἰῶνα. Ὁ μεγάλος Ἑλβετὸς ἰδρυτὴς τῆς φυσιολογίας Albrecht von Haller (1708—1777) εἶπε πὼς ἓνα βιβλίο τοῦ Ὁλλανδοῦ Cornelius Solingen (1641—1687) γιὰ τὶς ὑποχρεώσεις τῶν μαιῶν δὲν ἦταν παρὰ μετάφραση τοῦ βιβλίου τῆς Siegemundin.

Ἡ Γαλλία δὲν καθυστέρησε ν' ἀναδείξει καὶ αὐτὴ μερικὲς περίφημες μαιεῖς πού, σύμφωνα μὲ τὴν ἐποχὴ, ἀποκτούσαν τὴ φήμη τους ἀπὸ τοὺς βασιλικοὺς τοκετοὺς πού τὶς καλοῦσαν νὰ ἐκτελέσουν.

Ἡ Louise Bourgeois dite Boursier ἦταν βέβαια ἀνώτερη φύση ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ πλευρὰ εἶχε τὸ προτέρημα νὰ εἶναι γυναῖκα χειρουργοῦ τοῦ Στρατοῦ. Ἦταν μαθήτρια τοῦ Ambroise Paré στο Νοσοκομεῖο Hôtel Dieu τοῦ Παρισιοῦ, ὅπου αὐτὸς εἶχε ἰδρύσει Σχολὴ Μαιῶν.

Ἔτσι στὰ 1601 ἐξετέλεσε τὸν τοκετὸ τῆς Βασίλισσας Μαρίας τῶν Μεδίκων, ὅπου γεννήθηκε ὁ Βασιλεὺς Λουδοβίκος ΙΓ', καὶ στὰ 1659 τύπωσε τὸ περίφημο βιβλίο τῆς γιὰ τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν μαιῶν, πού τὴν ἀνέβασε σὲ διεθνή φήμη. Δὲν μπορεῖ ἐδῶ νὰ περιγραφεῖ τὸ περιεχόμενον πού μαρτυρεῖ τὴν ἀπέραντη πείρα καὶ τὶς ὀρθές, σχετικὰ μὲ τὴν ἐποχὴ, ἀντιλήψεις τῆς. Συγκινητικὲς εἶναι στὸ τέλος τοῦ βιβλίου οἱ συμβουλὲς πρὸς τὴν κόρη τῆς.

Μιὰ ἄλλη σπουδαία Γαλλίδα μαιὰ εἶναι ἡ Angélique Marguerite du Coudray (1712—1789), πού φέρει τὸν τίτλον «Maîtresse sage—femme de Paris, pensionnée et envoyée par le roi (Λουδοβίκος Ιῶς) pour enseigner à pratiquer l'art des accouchements dans tout le royaume» καὶ πού εἶναι κάπως ἀπόγονη τῆς Boursier. Σὲ μιὰν ἐποχὴ ὅπου ὁ ἐπιλόχειος πυρετὸς θερίζει τὶς μητέρες, ἡ Angélique ὑπῆρξε πραγματικὰ Ἀγγελικὴ. Γύριζε ὅλες τὶς ἐπαρχίες τῆς Γαλλίας καὶ τὴν κάλεσαν καὶ στὸ ἐξωτερικό. Εἶχε ψυχὴ ἀποστολικὴ καὶ ἔγραψε «L'abrégé de l'art des accouchements», πού εἶχε διεθνή ἀπήχηση.

Ἡ Madame Marie Louise la Chapelle εἶναι ἡ τρίτη Γαλλίδα μαῖα (1769 — 1821) ποὺ ἔγραψε «Pratique des accouchements κτλ.» μὲ μεγάλη ἐπιβολὴ στὴν ἐποχὴ τῆς.

Σπουδαία μαθήτριά τῆς ἦταν ἡ Marie—Anne—Victoire Boivin, ποὺ ἐργαζόταν στὸ Μαιευτήριον τοῦ Παρισίου, καί, μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Διευθυντῆ François Chaussier, δημοσίευσε τὸ «Mémorial de l'art de l'accouchement», εἰκονογραφημένο σύγγραμμα τοῦ 1812 ποὺ περιέχει τὴν πείρα καὶ τὶς σκέψεις τῆς.

Στὴν Ἀγγλίαν, ἡ πρώτη Ἀγγλίδα συγγραφεὺς μαῖα ἦταν ἡ Mrs. Jane Sharp τοῦ Λονδίνου μὲ τὸ σύγγραμμά τῆς τοῦ 1671 «The Midwives' Book» κ.ἄ. Ἄλλες Ἀγγλίδες μαῖες μὲ φήμη ὑπῆρξαν ἡ Alice Dennis, ποὺ ξεγέννησε τὴ Βασίλισσα τῆς Δανίας Ἄννα τὸ 1605, ἡ Margaret Mercer, τὴν Πριγκίπισσα Ἐκλέκτορα Palatine.

Ἡ Ἄννα Green κρεμάστηκε στὰ 1650 γιὰ δεοντολογικὰ παραπτώματα. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ὕστερ' ἀπὸ μισὴ ὥρα ζοῦσε ἀκόμα καὶ ἐπέζησε. Ἀντίθετα, ἡ Elisabeth Cellier κατηγορήθηκε γιὰ παρόμοια παραπτώματα, ἀλλὰ κατώρθωσε μὲ ἐπιτηδειότητα νὰ ἀθωωθεῖ στὰ 1680. Μ' ὅλο ποὺ ἡ οἰκογένεια τῶν Μαιευτῶν Chamberlain ὑποστήριζε τὶς μαῖες, οἱ Ἀγγλίδες τοὺς πολέμησαν ἐπειδὴ σιγὰ—σιγὰ ἡ πελατεία τοὺς προτιμοῦσε.

Μὲ τὸ θάρρος ποὺ εἶχαν πάρει οἱ μαῖες σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης —στὴν Ἀμερικὴ δὲν εὐδοκίμησαν ποτὲ— ἄρχισε καὶ ὁ ξεπεσμός τους, σὲ ἐποχὲς μάλιστα ποὺ οἱ ἐπιστημονικὲς γνώσεις ἦταν περιορισμένες, ὁ ἐπιλόχειος σάρωνε τὶς

μητέρες, καὶ ἡ ἀνηθικότης παρέσυρε τὶς μαῖες σὲ ἐγκληματικὲς ἀλλὰ ἐπικερδεῖς ἐπεμβάσεις. Ἔτσι ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' ἀντικατέστησε στοὺς τοκετοὺς τῶν παρὰ νόμων συζύγων τοῦ τῆς μαῖας Madame Rogone μὲ τὸν περίφημο Γάλλο μαιευτῆρα Jules Clement, καὶ ἀπὸ τότε οἱ μαιευτῆρες ἐξετόπισαν τὶς μαῖες, σὰν τὴ μαῖα τοῦ συρμοῦ Marguerite Boucher.

Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθεῖ πῶς ἡ σχέση τῆς μαῖας μὲ τοὺς ἐστεμμένους ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ εἰσχωρήσει μέσα στὰ μεγάλα αὐλικά μυστικά κι ἔτσι νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ ἐγκληματικούς σκοποὺς.

Ἡ στεῖρα Μαρία - Βεατρίκη τῆς Μοδένης, σύζυγος τοῦ Ἰακώβου Β' τῆς Ἀγγλίας, προσπάθησε, μὲ τὴ μεσολάβηση τῆς μαῖας Laubany, νὰ παρουσιάσει ξένο νεογέννητο γιὰ δικό τῆς. Καὶ ἡ μαῖα Régone ἢ Péronette, ποὺ τὴ βασάνιζαν τύψεις συνειδήσεως, ἐξομολογήθηκε στὴ μητέρα τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' τῆς Γαλλίας, τὴν Ἄννα τὴν Αὐστριακὴ, πῶς ὁ γυιὸς τῆς ἦταν δίδυμος, ἀλλὰ, γιὰ νὰ μὴν προκύψουν ἀνωμαλίες στὸ θρόνο, ὁ Richelieu ἐξαφάνισε μὲ τὴ μεσολάβησή τῆς τὸ ἄλλο δίδυμο. Πρόκειται γιὰ τὸ περίφημο πρόβλημα τοῦ Masque de fer, ποὺ θὰ μείνει ἄλυτο στὶς λεπτομέρειές του.

Στὸ ἀνάμεταξύ, ἡ μητρικὴ θνησιμότητα στὰ Μαιευτήρια τῆς ἐποχῆς ἐφθανε σὲ ἀπίθανα ποσοστά. Καὶ φυσικὰ οἱ μαῖες δὲν ἦταν ἀμέτοχες. Ἡ περιωπὴ τους μέραι μὲ τὴν ἡμέρα ξέπεσε τόσο, ὥστε ἦταν ἐπόμενο νὰ καταντήσουν ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνες στὴν κοινωμία. Ἀμόρφωτες καὶ ἀκάθαρτες, γίνονταν οἱ δῆμιοι τῶν γυναικῶν.

Τὰ πράγματα ἄλλαξαν ὕστερ' ἀπὸ τὸν

Κριμαϊκό πόλεμο στὰ 1853, ὅταν παρουσιάσθηκε ἡ ἥρωϊκὴ μορφή τῆς Florence Nightingale. Ἡ Ἀγγλίδα αὐτὴ ἀριστοκράτισσα ξεκίνησε χωρὶς νὰ δειλιάσει γιὰ νὰ προσφέρει ἐθελοντικὰ τὴ βοήθειά της στοὺς τραυματίες ποὺ συσσωρεύονταν στὸ ἀπαίσιον στρατιωτικὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Σκούταρι στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἡ «Lady with the Lamp» τριγύριζε τὶς νύχτες μέσα στὴ φρίκη, καὶ σιγὰ - σιγὰ κατόρθωσε νὰ καθαρῖσει καὶ νὰ ὀργανώσει τὸ φονικὸ περιβάλλον.

Ὑστερ' ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἴδρυσε τὴν περίφημη Σχολὴ Νοσοκόμων στὸ Λονδίνο, ποὺ ἐπηρέασε ἀποφασιστικὰ ὄχι μόνον τὴ μορφή καὶ τὴν ὀργάνωση τοῦ Νοσοκομείου, ἀλλὰ προπάντων τὸ ἦθος καὶ τὴν κατάρτιση τῶν μαιῶν, ποὺ ἀπὸ τότε ἄρχισαν ν' ἀποκτοῦν κύρος.

Τὸ παράδειγμα τῆς Nightingale ἦρθε νὰ συμπληρώσει στὰ 1915 ἡ θυσία τῆς Miss Edith Cavell, ποὺ ἐκτελέσθηκε ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς γιατί εἶχε βοηθήσει Ἀγγλοὺς καὶ Βέλγους νὰ καταφύγουν στὴν Ὀλλανδία ἀπὸ τὸ γερμανοκρατούμενο Βέλγιο. Ἦταν ἱκανότατη νοσοκόμος μὲ ἀποστολικὴ συνείδηση, καὶ ὁ δραματικὸς θάνατός της ἐβάρυνε τὴ Γερμανία περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀπώλεια ἑνὸς σώματος στρατοῦ. Στὴ κηδεῖα της τῆς ἀπέδωσαν τιμὲς βασιλικοῦ προσώπου.

Στὴν Ἑλλάδα, ἡ μαία τῆς Τουρκοκρατίας ἦταν ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ πλευρὰ ἀνύπαρκτη, γιὰ νὰ μὴν πῶ δήμιος τῶν

μητέρων, ὅπως καὶ ἄλλοῦ. Γιὰ τοῦτο ὁ Νικόλαος Κωστής, μὲ τὴν ἀπελευθέρωση, ἴδρυσε στὰ 1833 τὴν πρώτη Σχολὴ Μαιῶν. Ἀλλὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ μέσα εἶναι πρωτόγονα, καὶ ἡ ποιότης τῶν γυναικῶν ποὺ ἤθελαν νὰ γίνουν μαῖες πολὺ χαμηλὴ. Ὅταν στὰ 1893 ὁ πατέρας μου γύρισε σπουδασμένος μαιευτῆρ ἀπὸ τὴ Γερμανία, βρῆκε μιὰ κατάσταση ἀφόρητη. Καὶ ὅπως διηγεῖται στὰ «Περασμένα Χρόνια», ἡ μαία καθόταν σταυροπόδι ἀπέναντι ἀπὸ τὰ γεννητικὰ ὄργανα τῆς γυναίκας καὶ τὰ ἄλειβε μὲ λάδι μὲ τὰ ἀκάθαρτα χέρια της, γιὰ νὰ διευκολύνει τάχα τὴ δίοδο τοῦ ἐμβρύου. Ἐνα ἀνέκδοτο πληροφορεῖ μάλιστα πῶς κάποιος, μ' αὐτὴν τὴν ἀγωγή, ἔχασε τὸ δαχτυλίδι της καὶ τὸ ἔψαχνε μέσα στὰ γεννητικὰ ὄργανα τῆς γυναίκας.

Ὁ Κ. Λούρος διόρθωσε σιγὰ - σιγὰ τὴν κατάσταση, ὥσπου ἰδρύθηκε ἡ ἰδιωτικὴ Σχολὴ Μαιῶν «Βιργινία Σκυλίτση» (Μαιευτήριον «Μαρίκα Ἡλιάδη», δωρεὰ Ἑλενας Βενιζέλου) στὰ 1936 καὶ ἀναδιοργανώθηκε ἡ Κρατικὴ Σχολὴ στὴ Σχολὴ Μαιῶν «Βασίλισσα Φρειδερίκη» (Μαιευτήριον «Ἀλεξάνδρου»), ἀπ' ὅπου σήμερα ἀποφοιτοῦν, ὕστερ' ἀπὸ τέσσερα χρόνια σπουδῶν, ἐπιστήμονες μαῖες, τελειόφοιτες τοῦ Γυμνασίου, ἐφάμιλλες μὲ τὶς μαῖες τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἡ Σχολὴ Μαιῶν Θεσσαλονίκης ἰδρύθηκε ὕστερ' ἀπὸ τὸν Δεύτερο Παγκόσμιον Πόλεμο καὶ περιμένει τὴ συγχρονισμένη ἐγκατάστασή της.

